

АГРАРНИЙ БЮЛЕТЕНЬ

№ 07 (54) 2015р.

/електронне інформаційне видання/

ПОШИРЮЄТЬСЯ
БЕЗКОШТОВНО

▶ ЦІЄЇ ВЕСНИ В
МИСЛИВСЬКИХ
УГІДДЯХ Запорізької
області оселились
фазани

▶ РОЗПОЧАТО ПУБЛІЧНІ
консультації з розробки
Стратегії розвитку сільського
господарства на 2015-2020 роки
стор.4

▶ АГРАРІЇ ЗАПОРІЗЬКОЇ
області та народні депутати
працюють над вирішенням
проблем аграрного сектору
стор.13

▶ АКТУАЛЬНЕ ПИТАННЯ:
податковий компроміс
стор.21

▶ ЗЕЛЕНІ ДОБРИВА
- сидерати в органічному
землеробстві
стор.25

стор.10

ЗМІСТ

РОЗПОЧАТО ПУБЛІЧНІ КОНСУЛЬТАЦІЇ З РОЗРОБКИ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА НА 2015-2020 РОКИ.....	4
ДО ЗАКОНУ „ПРО ДЕРЖАВНУ ПІДТРИМКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ“ ВНЕСЕНО ЗМІНИ.....	5
ЧЕРЕЗ ДОЩІ ПОСІВНА МОЖЕ ЗАТЯГНУТИСЯ.....	6
АГРАРІЇВ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ НА ВЕЛИКДЕНЬ ЗАПРОШУЮТЬ НА ЯРМАРКИ.....	6
ДИНАМІКА ЦІН НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКУ ПРОДУКЦІЮ.....	7
В ЗАПОРІЖЖІ ОБГОВОРИЛИ ПРОБЛЕМИ ФІНАНСУВАННЯ АГРАРІЇВ.....	9
ЦІЄЇ ВЕСНИ В МИСЛИВСЬКИХ УГІДДЯХ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ ОСЕЛИЛИСЬ ФАЗАНИ.....	10
СТАРТУВАВ ДВОМІСЯЧНИК З ОХОРОНИ РИБНИХ РЕСУРСІВ.....	11
ЗАПОРІЗЬКІ АГРАРІЇ ПОСПІЛКУВАЛИСЯ З ПОДАТКІВЦЯМИ ЗА КРУГЛИМ СТОЛОМ.....	12
АГРАРІЇ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ ТА НАРОДНІ ДЕПУТАТИ ПРАЦЮЮТЬ НАД ВИРІШЕННЯМ ПРОБЛЕМ АГРАРНОГО СЕКТОРУ.....	13
V МІЖНАРОДНА КОНФЕРЕНЦІЯ «РОЗВИТОК ОРГАНІЧНОГО СЕКТОРУ В ЦЕНТРАЛЬНІЙ/СХІДНІЙ ЄВРОПІ ТА КРАЇНАХ ЦЕНТРАЛЬНОЇ АЗІЇ».....	15
МІЖНАРОДНИЙ БІЗНЕС ФОРУМ SUBF-2015.....	15
AGRI INVEST FORUM.....	16
VI МІЖНАРОДНА КОНФЕРЕНЦІЯ «ЯГОДИ УКРАЇНИ».....	16
УКРАЇНСЬКИЙ АГРОХІМІЧНИЙ ФОРУМ «ЗАХИСТ ТА ЖИВЛЕННЯ РОСЛИН-2015».....	17
XXVII МІЖНАРОДНА АГРОПРОМИСЛОВА ВИСТАВКА «АГРО-2015».....	17
ФАХІВЦІ ГУ ДЕРЖЗЕМАГЕНТСТВА В ЗАПОРІЗЬКІЙ ОБЛАСТІ РОЗ'ЯСНЮЮТЬ АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ В ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИНАХ.....	18
АКТУАЛЬНЕ ПИТАННЯ: ПОДАТКОВИЙ КОМПРОМІС.....	21
ЗЕЛЕНІ ДОБРИВА - СИДЕРАТИ В ОРГАНІЧНОМУ ЗЕМЛЕРОБСТВІ	25
ЗАБЕЗПЕЧИМО БЛАГОПОЛУЧЧЯ РИБНИЦЬКОЇ ГАЛУЗІ!.....	32

ЗЕЛЕНІ ДОБРИВА - СИДЕРАТИ В ОРГАНІЧНОМУ ЗЕМЛЕРОБСТВІ

Термін «сидерація» вперше запропонував у XIX ст. французький вчений Ж. Віль. Заробку (повну або часткову) у ґрунт надземної маси спеціально висіяних рослин називають «сидерацією», а саму культуру – сидератом.

У перекладі з латини означає «зірковий, променевий», тобто добриво, яке можна отримати шляхом перетворення сонячної енергії. Вважаємо, що під сидерацією слід розуміти заробку не тільки надземної частини, а і кореневої системи, тобто усієї рослинної маси.

Зазвичай трав'янистий покрив спочатку скошується, потім проводиться закладення рослинних залишків у ґрунт.

1. Кореневі залишки та закладена в ґрунт надземна маса рослин є джерелом енергії для ґрунту та кормом для ґрунтових організмів; у результаті стимулюється життєдіяльність мікроорганізмів і стабілізується ґрунтова структура.

2. Бобові сидератні культури містять значну частку азоту, який може використовуватися подальшими культурами.

3. Більшість сидератних культур підвищують засвоюваність мінеральних речовин, що містяться у ґрунті за допомогою своїх корневих виділень.

4. Сидератні культури покривають ґрунт і тим самим подавляють ріст бур'янів і захищають його від шкідливих метеорологічних впливів.

5. Рослини у фазі цвітіння є джерелом поживних речовин для корисних комах.

При обробітку сидератів поживні речовини (в основному азот), «консервуються», у наслідок чого не вимиваються з ґрунту. Вимивання поживних речовин небажано, в разі вимивання вони стають недоступними для наступних культур, крім того, викликають забруднення ґрунтових вод, закритих водоймищ, річок, озер і морів.

Таким чином, зелені добрива:

- збагачують ґрунт азотом (у разі застосування бобових рослин в якості сидератів);
- збагачують ґрунт органічним матеріалом (вуглець);
- витягають з глибинних шарів ґрунту поживні речовини та переводять їх у легко засвоювану рослинами

форму;

- фіксують необхідні рослині поживні речовини в легко засвоюваній (у вигляді розчину) формі;
- перешкоджають вимиванню поживних речовин;
- розпушують глибинні шари ґрунту за допомогою кореневої системи рослин.

Підбір культур для зелених добрив залежить від кліматичних умов, типу ґрунту, від потреб і можливостей господарства. Слід зазначити, що велике значення при цьому має розмір кореневої системи, а також її здатність фіксувати азот.

Виходячи з типу господарства, бажань і можливостей фермера, сидератні культури можуть вирощуватися:

- щорічно, що є найефективнішим видом їх використання, оскільки у цьому випадку збагачення ґрунту відбувається протягом тривалого часу. Недоліком цього способу є те, що сидеральні культури не дають товарної продукції. Але як правило, цей недолік повністю компенсується протягом наступних років підвищенням врожаю за рахунок сидерації і дуже низьких витрат на добрива, боротьбу з бур'янами та шкідниками;

- в якості поживної культури, причому можуть вирощувати як озимі, так і ярі культури на зелене добриво. Поживні культури на сидерат на практиці є самим розповсюдженим видом зеленого добрива. З цією метою після збирання основної культури висівають різні рослини й травосуміші в період з липня по жовтень;

- в якості проміжної культури, що висівається з початку лютого; найбільш підходящими культурами є гірчиця і шпинат. Після прибирання цих культур на зелене добриво ґрунт обробляється та проводиться посів основної культури;

- в якості підпокровної культури в багаторічній або однорічній основній культурі.

Підпокровні культури на зелене добриво висіваються в міжряддях зростаючих культур, насамперед таких, як

смородина, агрус, ожина, а також кукурудза, різні види капусти і змішаних культур. Для цієї мети використовують конюшину підземну (*Trifolium subterraneum*), конюшину білу (*Trifolium repens*), а також валеріанеллу

овочеву (салат польовий, *Valerianella locusta*).

Залежно від виду сівозміни сидерати застосовуються як у вигляді проміжної культури, так і у вигляді блоку «головна культура/зелений пар».

Зелені добрива в овочівництві

Культура	Норма висіву (г/0,1 га)	Час культивуації (тиждень)	Глибина висіву (см)	Примітки
Ранньовесняний висів				
Фацелія (початок травня)	200	6-9	1-1,5	Кормова база бджіл, інтенсивний розвиток кореневої системи, не є морозостійкою
Боби кінські	1500	6-9	8-10	Морозостійка культуру (рання сівба)
Шпинат	300-500	4-7	1-2	Морозостійка культуру (рання сівба)
Піврічне або цілорічне зелене добриво (висів з березня до середини серпня)				
Конюшина олександрійська	300	6-9	1-2	Неморозостійка культура з прискореним темпом зростання
Віка з горохом і вівсом	2000	8-12	3 -4	Ефективна суміш
Незимостійкі додаткові посіви (висів до початку вересня)				
Чина з горохом	1500-2500	6-9	3-5	Використовується як зелена маса, а також для підсіву до капусти, кукурудзи, є гарним азотофіксатором
Віка	1000	6-8	3-4	Добре переносить ранні морози, гарний азотофіксатор
Віка з вівсом	600 і 400	8-12	3-4	Карбонатні ґрунти, уповільнений розвиток на початковій стадії
Люпин гіркий (до початку серпня)	1800	9-10	2-3	Рослина, що глибоко укорінюється, високоефективна в якості попередника, підходить для вирощування на кислих ґрунтах
Фацелія	150-200	6-9	1-1,5	Кормова база бджіл, інтенсивний розвиток кореневої системи
Редька олійна	300	5-8	2-3	Дуже ефективна рослина з глибоким укоріненням
Гірчиця посівна	300	3-5	1-2	З прискореними типами зростання, помірна норма висіву, у сівозміні розміщати не перед капустою будь-яких видів, корисно розміщати перед злаками
Зелене добриво на зимівлю (посів до середини жовтня)				
Віка волохата	800	до кінця квітня	1-3	Маловимоглива культуру, азотофіксатор
Віка волохата і інкарнатна конюшина	400 і 150		1-3	Низькорослий зимовий трав'яний покрив з високим вмістом азоту
Віка волохата і жито	400 і 600		1-3	Ефективно сприяє відновленню родючості ґрунту
Жито	1800		1-3	Ефективна при пізній осінній сівбі
Підпокровні культури				
Конюшина повзуча	150-250	до кінця квітня	0-1	Швидко прикриває ґрунт, стійкий до витоптування
Конюшина підземна	400-600		1-2	Густий травостій, стійкий до витоптування, відмерзає

Злакові культури та конюшина (конюшино-злакова сидеральна суміш)

В органічному землеробстві конюшина та злакові трави вирощуються переважно в змішаних посівах. Вони з високою ефективністю доповнюють один одного. Потужна, дрібно розгалужена коренева система злакових культур, у поєднанні зі спроможністю бобових фіксувати атмосферний азот, сприяють формуванню родючого ґрунту. Застосування суміші виключає багато проблем при годуванні тварин (обмежуючи можливість утворення газів і спучування). Через значні кормові переваги тварини їх їдять з більшою охотою.

Органіка

Роль конюшино-злакової сидеральної суміші

Виробництво власних кормів

Придушення бур'янів шляхом затемнення та при скошуванні

Поліпшення структури ґрунту за рахунок затемнення та впливу добре розвиненої кореневої системи

Захист від вітрової та водної ерозії

Накопичення гумусу в результаті розкладання надземної та кореневої маси

Розпушування глибоких шарів ґрунту (підґрунтя) стержневими коренями

Створення сприятливої для розвитку корисних комах зони, а також медозбірної площі для бджіл

Фіксація атмосферного азоту за сприяння бульбочкових бактерій

Протидія вимиванню живильних речовин

Поліпшення просторової та хімічної доступності поживних речовин для рослин

Мобілізація поживних речовин з глибоких шарів ґрунту (підґрунтя)

Кращі сидерати

Люпин жовтий (*Lupinus luteus*)

Фацелія (*Phacelia*)

Конюшина біла (*Trifolium repens*)

Ріпак (*Brassica napus* ssp. *Oleifera*)

Гірчиця (*Sinapis*)

Кормовиробництво та застосування зелених добрив

Виробництво кормів і зелених добрив займає провідне місце в органічному землеробстві, оскільки воно є:

- основою системи удобрення ґрунту;
- проміжною ланкою між рослинництвом і тваринництвом.

Досягти значної продуктивності у тваринництві можна лише при високій якості та достатньої кількості кормів.

Найважливішими кормовими рослинами у сівозмінах в органічному землеробстві є конюшина, злакові культури та люцерна, які використовуються в якості однорічних і багаторічних культур в залежності від спрямованості господарства.

Форми кормовиробництва та застосування зелених добрив

Методи використання	Види рослин
Багаторічне кормовиробництво	
Конюшиново-злакова суміш	Конюшина лугова, райграс багаторічний, конюшина повзуча, різні злакові трави
Люцерно-злакова суміш	Люцерна, різні злакові трави
1,5-річне кормовиробництво або зелений пар (осінній висів)	
Конюшиново-злакова суміш	Конюшина лугова, райграс італійський
Однорічна система кормовиробництва або зелений пар (весняний висів)	
Конюшиново-злакова суміш	Конюшина перевернута, конюшина олександрійська, райграс однорічний
Зелений пар	Люпин, боби (покривна культуру)
Кормові рослини з високим вмістом обмінної енергії	Кормовий буряк, кукурудза на силос, суміш зернових культур з горохом
Озимі проміжні культури	
Суміш люцерни та злаків, еспарцет	Віка, конюшина інкарнатна, райграс італійський
Суміш віки та жита	Віка та жито
Повторні культури (після озимих проміжних культур)	
Бобові, хрестоцвіті, турнепс, різні злаки	Боби, горох, річна віка
Літні проміжні культури	
Підпокровні культури	Конюшина повзуча, люцерна, конюшина підземна, райграс багаторічний
Культури поживного висіву	Крупностебельні бобові, хрестоцвіті, райграс однорічний

Посівна норма різних видів конюшини й інших бобових культур

Вид	Посіви (кг/га)		Під сівбу до зернових
	Чисті	Суміші	
Конюшина лугова (<i>Trifolium pratense</i>)	15-18	4-10	Хороший
Конюшина повзуча (<i>Trifolium repens</i>)	8-10	2-6	Дуже хороший
Конюшина гібридна (<i>Trifolium hibridum</i>)	8-10	2-4	Поганий
Конюшина інкарнатна (<i>Trifolium incarnatum</i>)	25-30	10-20	Поганий
Люцерна хмелеподібна (<i>Medicago lupulina</i>)	20-25	8-10	Дуже хороший
Конюшина олександрійська (<i>Trifolium alexandrinum</i>)	25-35	15-25	Поганий
Конюшина підземна (<i>Trifolium subterraneum</i>)	20-30	15-25	Дуже хороший
Серадела (<i>Ornithopus sativus</i>)	35-45	15-20	Хороший

Органіка

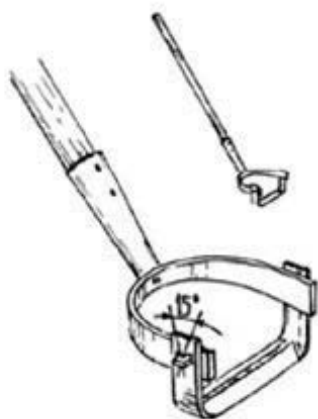
Кормові бобові трави:

1. - <i>Vicia sativus</i> , ви́ка посі́вна;	7. - <i>Melilotus officinalis</i> , буркун лікарський (жовтий);
2. - <i>Lathyrus sativus</i> , чина посі́вна;	8. - <i>Lupinus luteus</i> , лю́пин жовтий;
3. - <i>Medicago sativa</i> , лю́церна посі́вна (синя);	9. - <i>Tritolium repens</i> , конюшина бі́ла (повзуча);
4. - <i>Medicago falcata</i> , лю́церна серпові́дна (жовта);	10. - <i>Tritolium pratense</i> , конюшина червоний (луго-вий);
5. - <i>Ornithopus sativus</i> , се́радела посі́вна;	11. - <i>Onobrychis viciifolia</i> , еспа́рцет звичайний.
6. - <i>Lotus corniculatus</i> , ля́двінець ро́гата;	

Зелене добриво без оранки

Частина фермерів вважає, що сидерати не повинні закладатися в ґрунт, а тільки скошуватися, причому до цвітіння, а потім підрізатися плоскорізом на глибині 2-5 см. Молоді бур'яни можна підрізати плоскорізом і без попереднього скошування.

Плоскорізи різного виду

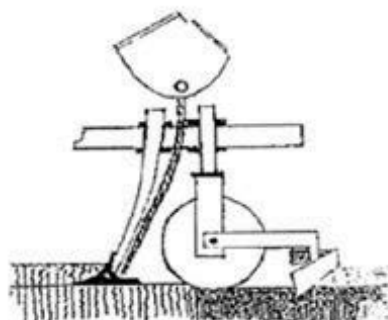
Культиватор "Стриж"

Мотика "Планета" з двохколісним передком; зліва - набір частин

Стрілчаста лапа з сівалкою і катком конструкції

Трьохрядовий пропашник з двохколісним передком

Плоскоріз Фокіна - з його допомогою можна виконувати багато функцій в городі

А так плоскорізом виконують бур'яни з глибоким корінням

Для подрихлення та підрізання юних бур'янів плоскоріз використовують як бритву. Зручна і легка конструкція. Її можна комбінувати з лапою-пропольником

Так плоскоріз планує грядки

Органіка

Зелене добриво є доступним, постійно відновлюваним джерелом органічної речовини. За даними наукових досліджень, загортання в ґрунт 20–30 т/га зеленої маси сидератів забезпечує ефект, рівноцінний внесенню аналогічної кількості гною. При цьому витрати енергії на вирощування сидеральної культури менші у 2,5 рази.

Цінність і важливість сидеральних культур не обмежується лише властивістю чудового замітника традиційних органічних добрив. У сучасних умовах поглиблення спеціалізації приватних господарств і концентрації сільськогосподарського виробництва відбувається скорочення періоду ротації сівозмін, високе насичення однорідними або близькими за біологічними властивостями культурами, що призвело до певного напруження фітосанітарного стану в агроценозах. Тому особливого значення для ефективності сівозмін і підтримання родючості ґрунту набувають сидеральні культури.

Доцільно відзначити, що обираючи ту чи іншу сидеральну культуру, потрібно враховувати кліматичні, ґрунтові та організаційно-економічні умови господарства. Особливу увагу звертати на насінництво, оскільки вартість насіння становить основну статтю витрат при виробництві зеленого добрива.

Не сприяє поширенню сидерації, відсутність на-

лежного наукового обґрунтування доцільності впровадження такого заходу та недостатній рівень його пропаганди серед керівників і спеціалістів господарств. Широке використання сидеральних культур підвищує ефективність природокористування, сприяє підвищенню родючості ґрунту, отриманню з одиниці площі більшої кількості продукції. Крім того, сидерація відчутно покращує екологічну ситуацію, яка стає в наш час однією з життєво важливих проблем.

Спеціально для видання «Аграрний бюлетень»

Чайка Тетяна Олександрівна,
кандидат економічних наук,
доцент кафедри землеробства і агрохімії
Полтавської державної аграрної академії

Пономаренко Сергій Володимирович,
старший викладач кафедри екології, охорони
навколишнього середовища та збалансованого
природокористування Полтавської державної
аграрної академії, Полтавський Клуб
Органічного Землеробства

Розсилка бюлетеню та її припинення здійснюється за заявочним принципом на e-mail: add@ab.org.ua

Щоб відмовитись від розсилки, відправте лист на адресу odd@ab.org.ua

Детальна інформація на сайті проекту: www.ab.org.ua

Побажання та зауваження щодо змісту електронного інформаційного видання “Аграрний бюлетень” просимо надсилати на e-mail: glavred@ab.org.ua або т/ф (061)236-76-01; т. (067) 612 87 99

Підготовлено та видано
ТОВ «ГЛОБАЛ МУЛЬТІМЕДІА»,
Департаментом агропромислового розвитку
Запорізької обласної державної адміністрації

